

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 46.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á 1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 25. november 1944.

Bladid verður bilagt á posthúsinum, og kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið

18. árg.

Trædemølle

Undir omanfyri standandi yvirskrift er oddagrein í »Dimmalætting» fyri miðvikudagin í hesu viku.

Hari verður greitt frá hvussu stórir ið munurin er millum tær áskoðanir ið javnaðarflokkurin og fólkaflokkurin hava og tær stóður hesir báðir flokkar taka á tingi.

Harum er skjótt at verða samdur við »Dimmalætting»; men at geva henni rætt í, at sambandsflokkurin altíð gongur »den gyldne Middelvej», kann undirritaði ikki, tó at eg má viðganga, at viðhvørt liggur stóða sambandsins soleiðis, at vit javnaðarmenn kunna siga sum soleiðis, at ifall vit ikki fáa okkara uppskot viðtikið, so er sambandsins uppskot betri enn einki, og so greiða vit atkvøðu saman við sambandsmonnum aftaná at okkara uppskot er felt av 20-mannavaldinum.

At sambandsmenn viðhvørt eru eitt sindur meira positivir enn fólkaflokkurin er ikki tað sama sum at ganga »den gyldne Middelvej»; men sambandsmenn skulu fáa tann rætt ið teir eiga og tí skal viðgangast at reiðuliga so negativir sum fólkaflokkurin er sambandsflokkurin ikki. At hetta skal kunna sigast um sambandsflokkin, sum altíð hevur verið hildin fyri at vera ein kolsvartur ufturhaldsflokkur, er nógv meira enn eg í mínum ungu árum kundi ventað. Men sákin er tann, at tá var eingin fólkaflokkur ella vinnuflokkur stovnaður.

Vinnuflokkurin varð sum kunnugt stovnaður av Føroya keypmansfelag við politiskum stuðli frá reidarum, grosserum, stórbøndrum og sakførarum.

Lat meg tó siga, at orðið stórbøndur langt frá merkir allar; tí dugnabøndur finnast eisini í øðrum flokkum. Her er tí bert talað um teir stórbøndur, sum vóru ímóti jarðareforminum, meðan aðrir bøndur eru greiðir yvir, at serliga javnaðarflokkurin er fúsar at veita pening til landbrúkskúla, seyðahús, seyðatráðir, betri seyðasleg og nýmótans dyrkingarambøð fyri at grænka land okkara og harvið gera tað lagaligt at fáa mest meguligt av landbúnaðarvør-um at seta stimbur í ta uppvaksandi ættarliðið sum byggja skal land okkara, tá ið vit fella frá.

Men fyri at koma aftur til evnið, so er stutt sagt sannleikin tann, at vinnuflokkurin var stovnaður sum verjuflokkur fyri yvirklassen; men fyri at halda liv í stórmannaverjara flokkinum so kundi einki annað gerast enn at lata flokkin skifta navn. Harvið nppstóð fólkaflokkurin og í honum er kapitalmaktin í vinnuflokkinum klædd í hin føroyska búnan hjá Jóanes bónda Patursson í Kirkjubø og treður nú fram í reyðum vesti og við blonkum knøppum og gevur seg út fyri at vera ein góður føroyskur flokkur, samstundis sum flokkurin við hondum og fótum setir seg ímóti teim uppskotum sum miðja ímóti at stímbra tingið so peningaliga at landið kann gerast sjálvbjargið. Landið verður ikki sjálvbjargið fyri tí, at nakrir ríkmenn eru sjálvbjargnir, men einans tá ið allir landsins íbúgvárar kunna liva sum frír borgarar og hvørt heim er sjálvbjargið.

Vit eru nú í eini gulltið og Føroyingar eiga 57 milj. kr. í peningi fyriuttan øll virðir og virkisamboð á sjógv og landi.

Hvat var meira náttúrligt enn, at hesin peningur varð nýttur til at leggja okkara vinnuvegir so væl til rættis, at allar hendur kundu komið í arbeiði?

Fólkaflokksmenn halda at teir privatu skulu gera alt tað, ið gerast skal, meðan javnaðarmenn eru av tí áskoðan, at tað ikki ber til at lita alt á teir privatu. Harum stendur stríðið í dag á Føroya lögtingi. Í fall at »Dimmalætting» trýr, at sambandsmenn í tilikum málum hava valt »den gyldne Middelvej», so má hon trúgva um aftur; tí sum oftast hava lögtingsnevndirnar býtt seg í ein meiriluta og ein minniluta. Meirilutin samansettur av fólkaflokksmönnum og sambandsmonnum, meðan javnaðarmáðurin hevur einsamallur verið í minniluta. At uppskotið frá javnaðarmönnum sum oftast verður felt av 20-mannavaldinum, hava vit tverri alt óvnógv demir um á tingi í ár eins og í før.

J. H. Danbjørg.

Fyllipennar.

PARKER DUOFOLD og SWAN

Sendast umgangandi til bygdirnar

Hjalmar Jacobsens
békabúð

Telf. 84

Telf. 84

Ellisrentu- lógin.

Málið um broytan av ellisrentulógini er fleiri ár reist á tingi av Føroya javnaðarflokki, ið altíð hevur hildið uppá, at inntøkumarkið er ólág soleiðis at mong gomul fólk fáa litla ella onga ellisrentu sjálvt um tann inntøka tey hava, langt frá er nokk at liva av í hesum dýru tíðum.

Í ár eins og onnur ár hevur tann lögtingsnevndin, sum hevur haft málið til viðgerðar, býtt seg í ein meiriluta og ein minniluta. Meirilutin er samansettur av fólkaflokks- og sambandsmonnum, meðan minnilutin — J. H. Danbjørg — einsamallur heldur soleiðis fram:

Málið viðvíkjandi broytan av reglum um ellisrentu var í før til viðgerðar á tingi (sjá lögtingstíðindi 1943 bls. 205) og helt undirritaði minniluti tá fram, at inntøkumark fyri at fáa ellisrentu sambart lóg nr. 104 frá 31 mars 1938, broytt við lóg nr. 62, 31. mars 1938 skuldi verða hækkað sambart pristalið og at øllum ellisrentunóturum verður givin ein dýrtíðarviðbót, ið svarar til ellisrentuna faldada við pristalinum dividerað við 100, tó soleiðis, at dýrtíðarviðbótin ongantíð verður minni enn eftir nógaldandi lóg.

Javnaðarflokkurin hevur, sum monnum kunnugt, havt á tingi mál um fólkatrygging og hevur í ár lagt inn á ting mál um umskipan av allari teirri socialu forsorgini, samstundis sum flokkurin visir á inntøkuleiðir, sum kunna stímbra tingið soleiðis peningaliga, at vit her á landi kunna verða førir fyri at skipa okkara socialu lógir og víðurskipti í eitt lag, sum kann verða samsvarandi víðurskiptunum í øðrum mentaðum samfeløgum.

Javnaðarflokkurin er av tí áskoðan, at ikki er komið og heldur ikki kemst á mál viðvíkjandi bótan av korunum hjá okkara gomlu fólkum, fyrr enn tey øll fáa sama rætt til pensión, sum tey í almennari tænastu, ið nú hava slíkan rætt. Minnilutin hevur skrivað álít og uppskot í tí av javnaðarflokkinum í ár á tingi reista máli um broytan av øllum teimum socialu lógunum, ella í hvussu er teimum, ið mest tærva skundsliga broytan, eins og minnilutin visir á slíkar inn-

tøkuleiðir, ið vilja stímbra tingið so mikið, at tað verður fært fyri at rinda tær meirítreiðslur, ið tann tærvandi broytanin vil føra við sær. Flokkurin hevur fyrr mælt til at hækka sjálva ellisrentuna soleiðis, at hjún. tá bæði eru 60 ár, fáa 600 kr. Árliga og einstøk, ið fyllt hava 60 ár fáa 300 kr. Árliga umframt dýrtíðarviðbót og hækkan av inntøkumarkinum, soleiðis sum umtalað fremri í hesum áliti. Hetta er enn okkara principiella stóða; men minnilutin er greiður um, at tað ikki er gjørligt í ár at fáa steddina av sjálvari rentuni hækkaða og vil tí mæla til at broyta reglurnar um inntøkumarkið og dýrtíðarviðbótina. Minnilutin tekur fyrivarni um seinri at seta uppskot fram um hækkan av sjálvari ellisrentuni.

Meirítreiðslurnar verða at rinda úr amtsgrunninum.

Samsvarandi frammanfyri ávasta setur minnilutin fram

Uppskot:

I (Um hetta fyrsta petti er øll nevndin á einum máli)

Løgtingið samtykkir at tað úr amtsgrunnins rakstararroknskap 1944 verður jattað ellis- og avlamsrentunóturum, eins og fólk undir heimaansan, ein eyka-dýrtíðarviðbót svarandi til útgjaldanina fyri eitt fjórðingsár. Peningurin verður útgeldin í januar 1945 saman við ellisrentuni fyri fyrsta fjórðingsár 1945.

II Frá meirilutanum í nevndini (sambands- og fólkaflokksmenn) Spurningurin um eina eyka-dýrtíðarviðbót fyri árið 1945 til ellisrentunóturum o. a. verður tikið til viðgerðar í vanligu tingsetuni 1945.

III Minnilutin J. H. Danbjørg setir fram:

Bráðfengis fyriskipanir fyri Føroyar um broytan í lóg fyri Føroyar nr. 104 frá 31. mars 1938 um ellisrentu sbr. lóg frá 31. mars 1938.

Gr. 1.

Gr. 7 fyrsta petti, verður broytt til: Heimildin til at fáa ellisrentu við hennara fullu peningahædd eftir gr. 5 er treytað av, at tær árligu inntøkurnar hjá viðkomandi ikki hava eitt virði, ið er meira enn 100 kr. fyri einstøk og 200 kr. fyri hjún, og verða hesar peningahæddir at hækka við at falda tær við